

Høringsuttalelse: Kommuneplan: Samfunnsdel

Kommuneplanen samfunnsdel er en plan full av «fromme ønsker», men svært lite konkrete målsetninger. Å ville – arbeide for –, er vel og bra, men konkrete mål blir nødvendig, dersom vi skal arbeide – mot dem.

Nordmørslista er opptatt av at utvikling settes inn – der folk bor. Dette er et viktig moment i alle planer. Også Kommuneplan samfunnsdel. Vi må tilstrebe å – ta hele kommunen i bruk. Ikke bare avgrensede områder. Det handler om tilhørighet, trivsel og inkludering.

Dette burde vært et hovedmål.

Hovedmålene i denne planen skal være – overordnede. Spørsmålet blir da om dette er klart for alle. Er dette – overordnede mål?

Så kan man selvsagt være uenig i de Hovedmål man har satt seg. Både hva angår det de omhandler, og det som mangler

Hovedmålene skal være få, og med fokus på kvalitet. Vi kunne ønske oss å ha tre hovedmål:

- **KØB:** Kommunal økonomisk bærekraft, basert på resultatmål – over tid, og kvalitet.
- **Sosial bærekraft.** Hva gjør vi i fremtidig planlegging gitt de demografiske utfordringer vi ser? Fremmer vi økt bosetning og et styrket næringsliv? I så fall – hvordan har vi tenkt å gjøre det?
- **Klima og Miljø.** Her finns det klare internasjonale og nasjonale mål som også er nevnt i planen. Om disse er realistiske er et spørsmål for seg. Gitt den bosetning vi har og de transportproblemer som vi ser, også i nær fremtid

Det første man merker seg når man leser planen er: Blir denne planen brukt? Er det et godt verktøy for politisk prioritering?

Det andre man merker seg er:

- Mangelen på **spesifikke** mål. Dokumentet kunne ha tegnet disse i «delmål».
 - Noen innen **samferdsel** er spesifikke, som «styrking» av Fv 680, mens man helt har glemt at det er en fergeforbindelse i den ene enden som har for dårlig beredskap og regularitet. Både med tanke på pendlere, skiftarbeidere flyplass, heliport og nattranspport.
 - Mål og delmål innen **Levekår**, er forbausende vage. Det er dessuten innen Helse og Omsorg våre fremtidige problemer blir størst, og burde vært utdypet nærmere. Anført egne spesifikke delmål, slik som støtte til sykepleierutdanning og annen kompetanseheving. Sistnevnte blir helt avgjørende for å lykkes. Det anføres riktignok, at man må forbedre tjenestene med reduserte resurser. Men hvordan er dette tenkt?
 - Man vil legge til rette for at Aure skal bli en **reiselivsdestinasjon**. Vi har et fantastisk varemerke med naturen vår. Hvilke direkte mål er satt for dette? For eksempel kunne man legge til rette for reiselivsbedrifter som ønsker å starte opp/utvide eksisterende virksomhet med forenklet saksbehandling både hva angår areal, VVS, strøm og skjønn hva angår strandsonen/LNF. Da blir målene spesifikke.
 - Man undres dessuten over at **Vekstpakken** til nye innbyggere ikke er nevnt i planen. Heller ikke som delmål
- Manglende **målbarhet**. Hvordan skal vi måle effekten?
 - Utvikle metoder, blir litt søkt.. For eksempel kunne vi tilegne oss LDIP som er utviklet i Bærum Kommune (se senere). Deretter målene som skal måles. Økonomiplanen blir gjerne den eneste målbare vi har.

- Innen klima og miljø skal vi altså måle utslipp. Hvordan skal dette gjøres, og hvilke mål er satt for dette? Det sier planen ikke noe om.
- Innen levekår skal vi styrke omsorgen slik at «leve hele livet» kan iverksettes. Det er et mål å strekke seg etter, men har vi tenkt igjennom hvordan vi kan måle at vi har lyktes?
- Målbarheten er helt fraværende i planen.
- Manglende **Aksepterte** mål. Det er vel noe som kan endre seg i løpet av perioden.
 - Vi mener at her må planen inneholde klare definisjoner hva vi mener med – **bruk og vern av strandsonen**. Dette er Aure! Ikke Oslofjorden. Skjønn må derfor påregnes. Det burde vært helt klare delmål hva som egentlig menes her.
 - Spørsmålet blir også hvordan **bolig og fritidseiendommer** blir håndtert. Aure regner seg selv som en «hyttekommune». Dette betyr at det må foreligge klare mål hvordan dette skal virke i praksis. Man kan kanskje tro dette blir vanskelig hos oss med spredt bosetning, men Vanylven Kommune har lyktes. En kommune som minner mye om vår. De har konsentrert seg om de områder hvor det er vekst i sine fremtidsplaner.
 - Hvor bor folk? Hvor arbeider folk? Planen inneholder momenter om satsning på Kjørsvikbugen, Aure Sentrum og Tømmervågen. Dette er positive insitamenter, men ikke glem at det bor folk andre steder også. Ta hele kommunen i bruk, blir et nøkkelbegrep for å få aksept for planen.
- Manglende **Realistiske** mål. Realismen bør ligge i om de «fromme ønsker» i virkeligheten kan oppnås. Er de også i tråd med regionale og nasjonale mål?
 - En annen sak er om de er **realistiske for Aure kommune**. Realismen ligger egentlig i avsnittet om Klima og Miljø. Her foreligger det globale, nasjonale og regionale mål det er mulig å implementere, noe planen viser tydelig. Kanskje vi skulle tenke som Bærum Kommune med sin - **LDIP?**
 - Driftsanalyse (grundig!!)
 - Investeringsplan over 20 år.
 - Vise utfordringsbildet og handlingsrommet
 - Følsomhetsanalyse (risikoanalyse)

En Årsmelding kunne inneholde dette, og gi et realistisk bilde for politisk behandling. Økonomiplanen for Vanylven Kommune er et eksempel til etterfølgelse. Den er enkel, spesifikk og realistisk. En tydelig handlingsdel til samfunnsdelen
- Manglende **tidfesting**. Det er viktig, at en målsetning har en tidsfrist.
 - Det har vi hva angår (nasjonale) klimamål. Spørsmålet er om de er realistiske. Det finnes ingen andre måter å komme seg rundt i Aure Kommune enn med bil. Hvordan skal vi da reise? Skal vi slutte å fyre med ved? Hva er tenkt her?
 - På **samferdselsområde** burde kanskje også trekantsamarbeidet Kristiansund – Smøla – Aure, med videreføring mot Heim, vært løftet frem som delmål
 - Her burde et delmål være en pådriver for bedret rutetilbud over Seivika – Tømmervåg. Det er skiftarbeidere/pendlere som gir opp og flytter. Kommunen må ta tak i dette. Vi skal også beholde innbyggerne. Hvordan skal man påvirke Fylkeskommunen?

- En tidsfrist for **utbygging av fiber** tror vi er viktig for befolkningen. Vanylven kommune er kommet så langt, at det gjenstår kun 3 husstander. Kommunen får dessuten leieinntekter tilsvarende ca 500000 fra fibernettet. De hadde det som mål ved forrige rullering av planen. Nå er målet nådd. Vi er sikre på at disse også kan anvendes hos oss.
- **Enkelhet.** Etter vårt skjønn, er dette en av de ting denne planen virkelig er: Enkel. Strategiene har tatt inn over seg viktigheten av at planen skal leses av alle, og dermed også forstås. Det store spørsmålet blir så om den blir akseptert, fordi den, i sin enkelhet, er så lite konkret.

Kommuneplanen skal ha tre deler: **Samfunnsdel, Handlingsdel og Arealplan** (Økonomiplanen, Kommuneloven §14-2 bokstav a kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.)

Handlingsdelen skal revideres årlig. Vi mener at Økonomiplanen bør ha en egen del om nettopp denne handlingsdelen. Det kunne for eksempel inngå en egen del av budsjett- og økonomiplanen om målstyring og måloppnåelse i forhold til denne planen. Slike modeller anvendes av andre kommuner. Det vil, i så måte, kreve en klar forenkling av økonomiplanen hvor måloppnåelsen er målbar, enkel, spesifikk og realistisk.

Vi vil igjen henvisne til økonomiplanen for Vanylven kommune som har klare målbare mål presentert for hver sektor, med måloppnåelse som hoveddel.

Denne planen bør leses av alle med interesse for økonomi og målstyring.

Planen burde hatt et mer utfyllende avsnitt om **Helse og Beredskap**. Disse prinsippene er blitt tydeliggjort gjennom den Pandemien vi er inne i. Dessuten er Aure en kommune med stadig større avstand til mer spesialiserte helsetjenester. Nedbyggingen av disse reiser spørsmålet om mere robust og spesifikk beredskap for fremtiden. Dette gjelder ikke bare på helseområdet, men også på brann og redning, forsvar, politi og transport.

Planen sett under ett, er ønsket å strekke seg mot i fremtiden. De fleste hoved- og delmål er såpass vagt formulert, at det meste «faller inn under» plandokumentets formulering. Enten som Hovedmål eller Delmål. Mål, slike som god skilting, god informasjon til publikum/innbyggerne, brukerundersøkelser på de fleste områder, vil gi en pekepinn om hvordan målene blir oppfattet og hvordan målene blir nådd.

Arealplan og økonomiplan er de eneste som er befriende konkrete og spesifikke. Samfunnsdelen er det ikke.

Vi bør derfor inkorporere Økonomiplan som Handlingsdel i Kommuneplanen, noe som vil ansvarliggjøre økonomiplanen på en troverdig måte, samtidig som den gir oppfølgingen av Kommuneplanen samfunnsdel, en troverdighet og et bedret omdømme for kommunen.

Men skal vi få til dette, må Økonomiplanen være et redskap for politiske prioriteringer. Mye er gjort de siste årene for å oppnå dette, men mye gjenstår.

Disse 4 momentene, Netto driftsresultat, Gjeldsgrad, Fondsgrad og Finnansgrad vil gi politikerne et grunnlag for å vurdere det som er politisk viktig:

Handlingsrommet!

Det er dette som vil si om vi oppnår de mål vi har satt oss. Uten handlingsregler og handlingsrom, er ikke planen mye verd. Men dersom vi har klare mål, blir det også enklere å implementere disse i økonomiplanen.

KS har nylig tatt for seg noe de kaller «**Suksessen Rana Kommune**». En kommune som for få år siden var i «fritt fall» etter Terra-skandalen. I samarbeid med Høgskolen i Bodø (Nord Universitet), satte man i gang en omstilling basert på nettopp disse 4 nøkkeltallene. I dag har kommunen en sunn økonomi.

Dette viser, etter vår mening, viktigheten av å anvende økonomiplan som handlingsdel i Kommuneplan Samfunnsdel, og bør innføres så raskt som råd. Bruk av Hovedutvalg(politikere) i prosessen mot Budsjett og økonomiplan, vil styrke denne prosessen vesentlig, og bør vurderes seriøst.

Alt i alt, så er dette en plan som føyer seg inn blant mange kommuneplaner. Gode ønsker, men få spesifikke mål. Måloppnåelsen blir vanskelig. Særlig når målene blir så upresise og omfavner egentlig – alt.

Når denne planen kommer til politisk behandling, bør det settes mer presise Hovedmål og klart målbare Delmål. Først da blir planen et verktøy både for administrasjonen og politikerne.

Elisabeth Jørgenvåg

Terje Hals

Nordmørslista Aure

Referanser:

1) Budsjett – og økonomiplanprosessene BDO	2020
2) LDIP – Bærum Kommune	2021
3) Vanylven Kommune: Økonomiplan (Kommunebarometer)	2021
4) Aure Kommune: Kommuneplan Samfunnsdel	2021
5) Suksessen Rana Kommune (KS-rapport)	2019